Prima instanță: Judecătoria Chișinău sediul Centru, judecător - Ojoga Andrei
Dosarul nr. 2a-2786/24
2-23007966-02-2a-10072024

D E C I Z I E

08 octombrie 2024 municipiul Chișinău

Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ
al Curții de Apel Chișinău

În componență:
Președintele ședinței, judecător Pulbere Ruxanda
Judecători Dulghieru Dorin și Cașcaval Andrei
Grefier Gonciar Elena

examinând în ședință publică, apelurile declarate de reprezentantul Ministerului Justiției, Pantea Daniel și de către executorul judecătoresc Balan Cornelia,

în cauza civilă, la cererea de chemare în judecată înaintată de Cebotari Anastasia și Cebotari Viorica împotriva Ministerului Justiției, intervenient accesoriu executorul judecătoresc Balan Cornelia cu privire la constatarea faptului încălcării dreptului la executare în termen rezonabil a hotărârii judecătorești, repararea prejudiciului material, moral și încasarea cheltuielilor de judecată,

împotriva hotărârii Judecătoriei Chișinău, sediul Centru, din 04 martie 2024,

c o n s t a t ă:

Pretențiile din acțiune:

La 16 ianuarie 2023, Cebotari Anastasia și Cebotari Viorica au înaintat cerere de chemare în judecată împotriva Ministerului Justiției al Republicii Moldova, solicitând constatarea încălcării dreptului la executarea în termen rezonabil a hotărârii Judecătoriei Ciocana, mun. Chișinău din 21 iunie 2016, încasarea din contul Ministerului Justiției în beneficiul reclamantei Cebotari Anastasia a sumei de 108.772,73 lei, cu titlu de prejudiciu material, încasarea din contul Ministerul Justiției în beneficiul reclamantelor a sumei de 100.000 lei, cu titlu de prejudiciu moral pentru încălcarea dreptului la executarea în termen rezonabil a hotărârii judecătorești și compensarea cheltuielilor de judecată.

La 27 iunie 2023, avocatul Străisteanu Doina-Ioana a depus cerere cu privire la concretizarea pretențiilor de compensarea cheltuielilor de asistență juridică, solicitând încasarea sumei de 10.650 lei.

În motivarea cererii de chemare în judecată s-a indicat că, prin hotărârea Judecătoriei Ciocana, mun. Chișinău din 21 iunie 2016, a fost desfăcută căsătoria dintre Cebotari Sergiu și Cebotari Viorica, cu determinarea domiciliului copilului minor Cebotari Anastasia cu mama Cebotari Viorica și încasarea pensiei de întreținere a minorului din contul tatălui copilului - Cebotari Sergiu, în cuantum de 1.500 lei lunar, începând cu data de 17 mai 2016, până la atingerea majoratului copilului.

De asemenea, reclamanții au remarcat că, hotărârea Judecătoriei Ciocana, mun. Chișinău din 21 iunie 2016 a fost pusă în executare la executorul judecătoresc Balan Cornelia, or, până în prezent executorul judecătoresc a expediat la adresa reclamantelor doar încheieri, prin care constată restanța crescândă a lui Cebotari Sergiu la plata pensiei de întreținere.

Din documentele recepționate de Cebotari Viorica, se menționează despre încheierea din 07 septembrie 2021, emisă de executorul judecătoresc Balan Cornelia, prin care Cebotari Sergiu a fost citat la 30 septembrie 2021 pentru întocmirea procesului-verbal cu privire la contravenție în baza art. 318 Cod contravențional, însă despre acțiunile ce au urmat după această citație, reclamantele nu au fost informate, or, nici pe portalul instanțelor nu este nici o informație despre un material contravențional pe numele lui Cebotari Sergiu.

Din explicațiile executorului judecătoresc Balan Cornelia, reclamantele au reținut că, nu s-a întocmit proces-verbal cu privire la contravenție, deoarece Cebotari Viorica nu s-a prezentat la 30 septembrie 2021, însă această informație este eronată.

În concluzie, reclamantele au menționat că, executorul judecătoresc tărăgănează executarea unei hotărâri judecătorești de încasare a unei pensii minime de întreținere a copilului, or, timp de 6 ani nu a efectuat nici o acțiune în vederea executării silite a titlului executoriu.

Aprecierea primei instanțe:

- Prin încheierea Judecătoriei Chișinău, sediul Centru din 02 februarie 2024, la cererea Ministerului Justiției, s-a atras în proces în calitate de intervenient accesoriu, executorul judecătoresc Balan Cornelia.
- Prin hotărârea Judecătoriei Chișinău, sediul Centru, din 04 martie 2024, cererea de chemare în judecată înaintată de Cebotari Anastasia și Cebotari Viorica a fost admisă parțial, cu constatarea încălcării dreptului la executarea în termen rezonabil a hotărârii Judecătoriei Ciocana, mun. Chișinău nr. 2-1391/16 (22-2-2860-18052016) din 21 iunie 2016, și, respectiv, încasarea din contul bugetului de stat, prin intermediul Ministerului Justiției în beneficiul lui Cebotari Anastasia și Cebotari Viorica, suma de 50.000 lei, cu titlu de prejudiciu moral și în beneficiul lui Cebotari Viorica, suma de 10.650 lei, cu titlu de cheltuieli pentru asistența

juridică.

În rest, cererea de chemare în judecată a fost respinsă ca neîntemeiată.

Solicitările din apel:

- La 04 martie 2024, Ministerului Justiției al Republicii Moldova a declarat apel împotriva hotărârii primei instanțe, iar la 11 iulie 2024 a fost înregistrat apelul motivat, prin care s-a solicitat casarea hotărârii Judecătoriei Chișinău, sediul Centru, din 04 martie 2024 și emiterea unei noi hotărâri prin care acțiunea să fie respinsă ca neîntemeiată.

În motivarea cererii de apel s-a invocat că, hotărârea instanței fond nu corespunde tuturor normelor de drept, nu este una clară și înțeleasă, nu răspunde în mod sigur și expres la toate cererile și obiecțiile formulate, or, principiul procesului echitabil reclamă că hotărârea trebuie să fie motivată, astfel încât justițiabilul să cunoască motivele care l-au făcut pe judecător să adopte una sau altă soluție, lipsa motivării unei decizii judiciare punând în pericol dreptul la un proces echitabil.

Astfel, în susținerea netemeiniciei actului judecătoresc atacat cu apel, apelantul a menționat că instanța de fond nu a demonstrat concordanța dintre soluția din cauza respectivă și realitate, a interpretat eronat normele de drept material ce ține de constatarea încălcării și acordării de beneficii pecuniare, or, suma încasată cu titlu de prejudiciu moral raportată speței, nu a fost probată, iar, poziția reprezentantului Ministerului Justiției și a intervenientului accesoriu, executorul judecătoresc Balan Cornelia, că, în speță nu sunt întrunite condițiile din normele de drept aplicabile cazului, au fost ignorate în totalitate.

De asemenea, s-a menționat că, creanța (pensia pentru întreținerea copilului minor) este împotriva unei persoane fizice (debitor privat), or, întinderea obligației statului în raport cu Convenția europeană pentru apărarea drepturilor omului și a libertăților fundamentale și a jurisprudenței Curții Europene a Drepturilor Omului, variază în funcție de calitatea părții debitoare, astfel că, atunci când debitorul este o persoană fizică, responsabilitatea statului nu poate fi angajată din cauza neplății unei creanțe executorii ca urmare a situației materiale precare a debitorului.

Apelantul a subliniat că, problematica executării actului judecătoresc, în mare parte a fost generată de faptul că debitorul Cebotari Sergiu nu dispune de surse financiare suficiente, nu deține careva bunuri ce ar putea fi urmărite, nu figurează în calitate de asociat la întreprinderi, nu este angajat în câmpul muncii, astfel executorul judecătoresc cu toate că a întreprins măsuri de asigurare în vederea executării documentului executoriu, acesta nu a fost executat integral, ci doar parțial în sumă de 11.727,27 lei până la 13 iulie 2023.

Respectiv, nu poate fi vorba despre o neexecutare a hotărârii judecătorești ci de o executare întârziată, din motivul lipsei de bunuri mobile/imobile, mijloace financiare, care ar putea servi pentru executarea hotărârii.

Ministerul Justiției constată că, în prezenta cauză, a fost respectat cu strictețe

rolul activ în asigurarea celerității procedurilor, termenul rezonabil de executare a hotărârii și nu există încălcări de perioade sau inactivitate inexplicabilă a organului responsabil de executarea hotărârilor judecătorești.

În altă ordine de idei, cu referire la miza pentru reclamante, apelantul a menționat că se urmărește, un interes material (pecuniar) disproporționat și excesiv, un venit nejustificat, îmbogățirea fără justă cauză din bugetul de stat a daunei morale, or, procedura de executare a documentului executoriu a fost intentată la 21 iulie 2016, iar de atunci, executorul judecătoresc a depus toată diligența în vederea asigurării executării documentului executoriu într-un termen restrâns, a aplicat toate măsurile asigurătorii necesare și permise de legislație, conduita lui fiind una conformă legislației, de altfel, nu există în speță amânări neîntemeiate, pauze îndelungate, etc, or, starea financiară precară a debitorului, nu-i poate fi imputată executorului judecătoresc.

În completare, apelantul a menționat neîntemeiată soluția instanței de fond cu privire la compensarea cheltuielilor de judecată, or, dacă a admis parțial acțiunea, aceasta urma să supună aprecierii și cerința respectivă, proporțional părții admise ceea ce nu a fost realizat dar ignorat.

În context, apelantul a menționat că, în aspectul de complexitate a cauzei și aportul reprezentantului, cauza este cu un grad de complexitate scăzut, or, în aspectul de muncă îndeplinită de avocat, chiar dacă se pretind astfel de cheltuieli trebuie să se facă, în condițiile legii, necesitatea, relevanța, actualitatea și dovada existenței și întinderii lor, cât și încasarea, fapt ce la caz, nu a fost realizat și demonstrat.

- La 28 martie 2024, executorul judecătoresc Balan Cornelia a declarat apel împotriva hotărârii primei instanțe, iar la 04 iulie 2024 a fost înregistrat apelul motivat, prin care s-a solicitat casarea hotărârii Judecătoriei Chișinău, sediul Centru, din 04 martie 2024 și emiterea unei noi hotărâri prin care acțiunea să fie respinsă ca neîntemeiată.

În motivarea cererii de apel, reiterând prevederile normelor Codului de executare, în coroborare cu acțiunile întreprinse de către executor în cadrul procedurii de executare a hotărârii Judecătoriei Ciocana, mun. Chișinău din 21 iunie 2016, apelantul a invocat că la caz au fost aplicate măsurile de asigurare corespunzătoare, însă din constatările făcute, a rezultat că debitorul nu dispune de surse financiare și nu deține bunuri care ar putea fi folosite pentru asigurarea executării actului judecătoresc.

De altfel, apelantul a notat că, debitorul a fost citat de mai multe ori pentru a se prezenta și pentru a achita pensia alimentară sau a prezenta dovada executării documentului executoriu, însă, a comunicat că achită pensia alimentară după posibilitate, deoarece nu este angajat în câmpul muncii nu are bunuri și se află la întreținerea mamei sale.

Cu referire la procesul-verbal privind contravenția conform art. 318 alin. (1) Cod contravențional, apelantul a menționat că înștiințarea expediată debitorului nu a fost recepționată, ceea ce a făcut imposibil întocmirea actului, iar creditorul a ignorat înștiințarea executorului cu toate că a recepționat înștiințarea.

Termenul de declarare a apelului:

În conformitate cu prevederile art. 362 alin. (1) din Codul de procedură civilă, termenul de declarare a apelului este de 30 de zile de la data pronunțării dispozitivului hotărârii, dacă legea nu prevede altfel.

În acest context, având în vedere că dispozitivul hotărârii Judecătoriei Chișinău, sediul Centru, a fost pronunțat la 04 martie 2024, iar cererile de apel au fost depuse la 04 martie 2024 de către Ministerul Justiției și, respectiv 28 martie 2024 de către executorul judecătoresc Balan Cornelia, Colegiul civil constată că apelurile au fost declarate în termenul legal.

Argumentele părților în ședința instanței de apel:

În ședința de judecată, reprezentatul apelantului Ministerul Justiției al RM – Vicol Alexandru, a susținut integral argumentele expuse în cererea de apel și, reiterând circumstanțele de fapt și normele de drept reflectate în aceasta, a solicitat casarea hotărârii primei instanțe și emiterea unei noi hotărâri de respingere a acțiunii.

Intimata Cebotari Viorica și reprezentantul acesteia, avocatul Rusu Alexandr, au susținut argumentele expuse în referința prezentată la dosar și au solicitat respingerea cererilor de apel și menținerea fără modificări a hotărârii instanței de fond.

Apelantul executorul judecătoresc Balan Cornelia nu s-a prezentat și nu a înaintat cerere de amânare sau de examinare în lipsă, deși procedura de citare legală a fost respectată, motiv din care conducându-se în acest sens de prevederile art. 379 alin. (2) din Codul de procedură civilă, Colegiul a dispus examinarea cauzei în lipsa părții absente

Aprecierea instanței de apel:

Ascultând explicațiile participanților prezenți la proces, analizând legalitatea și temeinicia hotărârii atacate, prin prisma materialelor din dosar și în raport cu prevederile legislației în vigoare, Colegiul civil consideră că apelurile declarate sunt neîntemeiate și urmează a fi respinse, din următoarele motive.

Potrivit art. 385 alin. (1) lit. a) Cod de procedură civilă, instanța de apel, după ce judecă apelul, este în drept să respingă apelul și să mențină hotărârea primei instanțe.

De asemenea, potrivit art. 373 alin. alin. (1), (2), (5) Cod de procedură civilă, instanța de apel verifică, în limitele cererii de apel, ale referințelor și obiecțiilor înaintate, legalitatea și temeinicia hotărârii atacate în ceea ce privește constatarea circumstanțelor de fapt și aplicarea legii în primă instanță. În limitele apelului, instanța de apel verifică circumstanțele și raporturile juridice stabilite în hotărârea primei instanțe, precum și cele care nu au fost stabilite, dar care au importanță pentru soluționarea cauzei, apreciază probele din dosar și cele prezentate suplimentar în instanță de apel de către participanții la proces. Instanța de apel este obligată să se pronunțe asupra tuturor motivelor invocate în apel.

În esență, după cum rezultă din materialele dosarului, prin hotărârea Judecătoriei Ciocana, mun. Chișinău din 21 iunie 2016, a fost desfăcută căsătoria dintre Cebotari Sergiu și Cebotari Viorica. S-a determinat domiciliul copilului minor, Cebotari Anastasia, născută la 27 martie 2010, cu mama Cebotari Viorica și, respectiv, s-a încasat de la Cebotari Sergiu în beneficiul lui Cebotari Viorica, pensia pentru întreținerea copilului minor Cebotari Anastasia, în mărime de 1.500 lei lunar, începând cu data adresării în instanța de judecată – 17 mai 2016.

În context, instanța de apel reține că, prin încheierea nr. 075/p/a-297/2016 din 21 iulie 2016, executorul judecătoresc Balan Cornelia a intentat procedura de executare în temeiul titlului executoriu eliberat în baza hotărârii menționate, iar prin încheierea din 21 octombrie 2016, executorul a dispus continuarea procedurii intentată la 21 iulie 2016, cu aplicarea măsurilor obligatorii corespunzătoare față de debitorul Cebotari Sergiu, precum și a măsurilor de asigurare și a altor măsuri relevante aspectului executării hotărârii judecătorești.

La 17 iulie 2020, executorul judecătoresc Balan Cornelia a dispus repetat asigurarea executării documentului executoriu.

Astfel, invocând aspecte de tergiversare a executării hotărârii Judecătoriei Ciocana, mun. Chișinău din 21 iunie 2016, inclusiv prin prisma inacțiunilor executorului judecătoresc, Cebotari Anastasia și Cebotari Viorica au înaintat prezenta cerere de chemare în judecată solicitând constatarea încălcării dreptului la executarea în termen rezonabil a hotărârii judecătorești și repararea prejudiciului moral, compensarea cheltuielilor de judecată.

Prin hotărârea Judecătoriei Chișinău, sediul Centru, din 04 martie 2024, cererea de chemare în judecată a fost admisă parțial, cu constatarea încălcării dreptului la executarea în termen rezonabil a hotărârii Judecătoriei Ciocana, mun. Chișinău din 21 iunie 2016, și, respectiv, încasarea din contul bugetului de stat, prin intermediul Ministerului Justiției în beneficiul lui Cebotari Anastasia și Cebotari Viorica, suma de 50.000 lei, cu titlu de prejudiciu moral și în beneficiul lui Cebotari Viorica, suma de 10.650 lei, cu titlu de cheltuieli pentru asistența juridică.

Instanța de apel reține că, hotărârea primei instanțe a fost contestată de către Ministerul Justiției și executorul judecătoresc Balan Cornelia, în partea stabilirii

încălcării termenului rezonabil și încasării prejudiciului moral.

Astfel, Colegiul civil se va expune în limita pretențiilor cererii de apel, fără a pune în discuție partea respinsă din acțiunea lui Cebotari Anastasia și Cebotari Viorica.

În materie de drept, Colegiul civil menționează că potrivit prevederilor art. 2 alin. (1) din Legea nr. 87 din 21 aprilie 2011 privind repararea de către stat a prejudiciului cauzat prin încălcarea dreptului la judecarea în termen rezonabil a cauzei sau a dreptului la executarea în termen rezonabil a hotărârii judecătorești, orice persoană fizică sau juridică ce consideră că i-a fost încălcat dreptul la judecarea în termen rezonabil a cauzei sau dreptul la executarea în termen rezonabil a hotărârii judecătorești poate adresa în instanță de judecată o cerere de chemare în judecată privind constatarea unei astfel de încălcări și repararea prejudiciului cauzat prin această încălcare, în condițiile stabilite de prezenta lege și de legislația procesuală civilă, iar potrivit alin. (2) al aceluiași articol, repararea prejudiciului cauzat prin încălcarea dreptului la judecarea în termen rezonabil a cauzei sau a dreptului la executarea în termen rezonabil a hotărârii judecătorești se face doar în măsura în care încălcarea a avut loc din cauze ce nu pot fi imputate exclusiv persoanei care a depus cererea de reparare a prejudiciului (denumită în continuare reclamant).

Conform art. 4 alin. (1) și (2) al Legii citate, sarcina probațiunii lipsei de încălcare a dreptului la judecarea în termen rezonabil a cauzei sau a dreptului la executarea în termen rezonabil a hotărârii judecătorești și a lipsei suportării unui prejudiciu moral îi revine Ministerului Justiției, iar sarcina de a dovedi suportarea prejudiciului material cauzat prin această încălcare și suportarea costurilor și cheltuielilor de judecată îi revine reclamantului. Instanța de judecată care examinează în fond cauza, organul de urmărire penală, autoritatea implicată în proces sau, după caz, executorul judecătoresc ori autoritatea responsabilă de executarea hotărârii judecătorești, prezintă Ministerului Finanțelor un raport motivat privind modul de respectare a termenului rezonabil și, după caz, dosarul sau o copie de pe dosar.

Colegiul civil reține că, instituirea remediului național prin adoptarea Legii nr. 87 din 21 aprilie 2011 privind repararea de către stat a prejudiciului cauzat prin încălcarea dreptului la judecarea în termen rezonabil a cauzei sau a dreptului la executarea în termen rezonabil a hotărârii judecătorești, a urmărit scopul obligării instanțelor naționale de a aplica și interpreta temeiurile din prezenta lege prin prisma legislației naționale, a prevederilor Convenției Europene pentru Apărarea Drepturilor Omului și a Libertăților Fundamentale și a jurisprudenței CtEDO.

În această ordine de idei, deși apelantul Ministerul Justiției face referire la faptul că trebuie să se facă o distincție între creanțele deținute împotriva statului și cele deținute împotriva unei persoane fizice, care nu pot angaja responsabilitatea

statului din cauza neplății unei creanțe executorii ca urmare a insolvenței unui debitor „privat” (Sanglier vs Franța, pct. 39; Ciprova vs Republica Cehă și Cubănit vs România), Colegiul civil menționează că totuși, statul trebuia să pună la dispoziția reclamantului un sistem eficient, atât în practică, cât și în drept, care să-i permită să obțină de la debitor plata sumelor alocate de instanțe, or, responsabilitatea statului poate fi angajată, în cazul în care autoritățile publice implicate în procedurile de executare nu dau dovada de diligența cuvenită sau, mai mult, împiedică executarea hotărârii (Fouklev vs Ucraina, pct. 67).

Astfel, conform art. 10 alin. (1) Cod de executare, executarea silită reprezintă un ansamblu de măsuri, prevăzute de prezentul cod, prin care creditorul realizează, prin intermediul executorului judecătoresc, cu concursul organelor de stat abilitate, drepturile sale, recunoscute printr-un document executoriu, dacă debitorul nu-și îndeplinește benevol obligațiile, iar măsurile adoptate de autoritățile naționale în vederea executării, trebuie să fie adecvate și suficiente pentru a asigura executarea (Ruianu vs România, pct. 66), ținând seama de obligațiile ce le revin în calitate de depozitari ai forței publice în materie de executare (pct. 72-73).

Prin prisma celor expuse supra, nu pot fi reținute argumentele Ministerului Justiției cu privire la faptul că statul, în prezenta cauză, nu poate fi tras la răspundere pentru neexecutare în termen, or, culpa statului este reflectată prin neimplicarea în vederea apărării dreptului reclamantelor la executarea în termen rezonabil a hotărârii judecătorești.

Suplimentar, potrivit art. 6 din Convenția pentru apărarea drepturilor omului și a libertăților fundamentale, oricărei persoane îi este garantat dreptul de acces la justiție, care are drept consecință dreptul la executarea hotărârii judecătorești definitive, dar însă nu obligă un stat să asigure executarea fiecărei hotărâri cu caracter civil, oricare ar fi ea și oricare ar fi circumstanțele, or, statul are obligația de a se dota cu un arsenal juridic adecvat și suficient pentru a asigura respectarea obligațiilor pozitive ce îi revin (Ciprova vs Republica Cehe (dec.), nr. 33. 273/03, 22 martie 2005; Topciov vs România (dec.), nr. 17. 369/02, 15 iunie 2006).

La acest capitol, ar fi iluzoriu dacă sistemul de drept al unui stat ar permite ca o hotărâre judecătorească irevocabilă și obligatorie să rămână neexecutată în detrimentul unei părți (cauza Grițco c. Moldova, hotărârea din 29 noiembrie 2005).

De altfel, dreptul fiecărei persoane la instanță protejează și dreptul de acces la procedura de executare, adică dreptul de a iniția o astfel de procedură (Apostol vs Georgia, pct. 56), iar răspunderea statului poate surveni și în cazul în care nu a luat toate măsurile prevăzute de lege pentru a asigura executarea unei hotărâri de către o persoană de drept privat, refuzul debitorului de a executa obligația (Fociac vs România, pct. 74 și 78).

În același sens, Colegiul civil menționează că în conformitate cu practica CtEDO, în semnificația termenului de „proces” se include și însăși executarea

hotărârii judecătorești, care a rămas definitivă și irevocabilă, iar rezonabilitatea duratei procedurilor trebuie evaluată în lumina circumstanțelor cauzei, cu referire la criteriile stabilite în jurisprudența sa, în special, complexitatea cauzei, comportamentul reclamantului și al autorităților care examinează cauza și miza pentru reclamant.

La caz, din suportul probatoriu s-a constatat faptul că, din 21 iulie 2016 până în prezent, hotărârea Judecătoriei Ciocana, mun. Chișinău din 21 iunie 2016, cu privire la încasarea pensiei de întreținere a fost executată parțial, într-o măsură nesemnificativă în raport cu cuantumul restanței formate, or, ținând cont de faptul că potrivit art. 256 alin. (1) lit. a) Codul de procedură civilă, legiuitorul a stabilit executarea cu prioritate a hotărârilor cu privire la încasarea pensiei de întreținere, instanța de apel apreciază ca întemeiată concluzia instanței de fond cu privire la necesitatea verificării aspectelor implicării statului în sensul executării documentului executoriu în termen rezonabil.

De altfel, Colegiul civil consideră că sunt premise pentru a constata tergiversarea executării hotărârii Judecătoriei Ciocana, mun. Chișinău din 21 iunie 2016, prin prisma inacțiunilor exponentului autorității executorești, or, conform extrasului din baza de date a CNAM din 16 iunie 2020, în perioada 01 august 2018 până la 16 iunie 2020, debitorul Cebotari Sergiu a fost angajat în câmpul muncii la SRL ”Elitagrostand”, dar nu a achitat careva sume pentru încasarea pensiei de întreținere, iar executorul judecătoresc nu a ținut cont de aspectele împuternicirilor sale și nu a întreprins acțiuni prompte în vederea executării hotărârii judecătorești.

În aceeași ordine de idei, instanța de apel reține că, după ce solicitarea din 16 iunie 2020, privind eliberarea informației despre faptul dacă Cebotari Sergiu activează la întreprinderea și despre venitul lunar al acestuia, a fost restituită cu mențiunea factorului poștal ”nereclamat”, executorul judecătoresc nu a întreprins alte acțiuni.

Respectiv, instanța de fond întemeiat a stabilit că, timp de aproape 2 ani, executorul judecătoresc nu a verificat disponibilitatea surselor de venit la debitor, pentru a asigura executarea documentului executoriu, limitându-se la citarea și somarea debitorului în vederea executării documentului executoriu, măsuri care s-au dovedit a fi insuficiente în raport cu dreptul creditorului Cebotari Viorica de a beneficia de achitarea pensiei de întreținere a copilului minor.

Mai mult ca atât, instanța de apel remarcă faptul că, în cadrul procedurii de executare, statutul implicării debitorului în câmpul muncii, a fost verificat la data de 16 octombrie 2016, 29 septembrie 2017 și 16 iunie 2020, adică ultima fiind efectuată la o distanță de aproape 3 ani, perioadă în care debitorul Cebotari Sergiu a fost angajat în câmpul muncii la SRL ”Elitagrostand”, dar nu a achitat careva sume pentru încasarea pensiei de întreținere.

În context, cu referire la prevederile art. 113 Cod de executare, Colegiul civil consideră că în sarcina executorului judecătoresc, în calitate de reprezentant al forței coercitive a statului, era întreprinderea măsurilor de executare silită și de constrângere în vederea efectuării reținerilor din salariul debitorului în vederea încasării pensiei de întreținere, aceste acțiuni urmând a fi efectuate din oficiu și cu prioritate.

Or, prin prisma prevederilor normei citate și în coroborare cu art. 74 lit. d) și art. 105 alin. (1) lit. a) Cod de executare, instanța de apel consideră că executorul judecătoresc Balan Cornelia trebuia să depună diligența necesară în vederea executării documentului executoriu și să asigure dreptul creditorului Cebotari Viorica la executarea într-un termen rezonabil a documentului executoriu de încasare a pensiei de întreținere, prin urmărirea salariului debitorului.

În altă ordine de idei, Colegiul civil consideră constatate inacțiunile executorului judecătoresc prin prisma faptului că, deși i-a propus debitorului să execute documentul executoriu sub riscul ca în cazul neexecutării documentelor executorii să fie sancționat contravențional, iar pentru 30 septembrie 2021 a fost citat pentru întocmirea procesului-verbal cu privire la contravenție conform art. 318 Cod contravențional, la materialele cauzei lipsesc date despre întocmirea procesului-verbal în privința debitorului.

De altfel, instanța consideră irelevante argumentele apelantului executorul judecătoresc, precum că procesul-verbal cu privire la contravenție se întocmește exclusiv în prezența debitorului/creditorului, însă la data stabilită debitorul nu s-a prezentat, or, în susținerea acestora, apelantul nu a indicat un motiv întemeiat pentru nesancționarea debitorului care nu execută documentul executoriu și nu s-a prezentat la oficiul executorului judecătoresc pentru efectuarea actelor de procedură.

În altă ordine de idei, cu referire la cuantumul prejudiciului moral încasat de către prima instanță, Colegiul civil menționează că potrivit art. 2036 alin. (1), (2) din Codul civil, în cazul în care persoanei i s-a cauzat un prejudiciu moral prin fapte ce atentează la drepturile ei personale nepatrimoniale, precum și în alte cazuri prevăzute de lege, instanța de judecată are dreptul să oblige persoana responsabilă la reparația prejudiciului prin plata de despăgubiri. Prejudiciul moral se repară indiferent de existența și întinderea prejudiciului patrimonial.

Conform art. 2036 alin. (4) din Codul civil, dacă legea nu prevede altfel, simpla constatare a încălcării unui drept sau interes recunoscut de lege fără plata de despăgubiri oferă satisfacție echitabilă persoanei vătămate doar când aceasta corespunde cu natura dreptului sau interesului recunoscut de lege încălcat și persoana vătămată astfel va putea obține o valoare nepatrimonială superioară prejudiciului moral suferit.

Potrivit art. 2037 din Codul civil, mărimea despăgubirii pentru prejudiciu moral se determină de către instanța de judecată în funcție de caracterul și gravitatea prejudiciului moral cauzat persoanei vătămate, de gradul de vinovăție a autorului prejudiciului, dacă vinovăția este o condiție a răspunderii, și de măsura în care această despăgubire poate aduce satisfacție echitabilă persoanei vătămate. Caracterul și gravitatea prejudiciului moral le apreciază instanța de judecată, luând în considerare circumstanțele în care a fost cauzat prejudiciul, restrângerea posibilităților de viață familială și socială, precum și statutul social al persoanei vătămate. La determinarea despăgubirii, instanța de judecată va tinde să acorde o despăgubire care, pe de o parte, are o mărime comparabilă cu cea acordată în mod obișnuit în împrejurări similare și, pe de altă parte, ia în cont particularitățile cazului.

În context, potrivit art. 2 alin. (6) din Legea privind repararea de către stat a prejudiciului cauzat prin încălcarea dreptului la judecarea în termen rezonabil a cauzei sau a dreptului la executarea în termen rezonabil a hotărârii judecătorești nr. 87 din 21 aprilie 2011, mărimea reparației prejudiciului cauzat prin încălcarea dreptului la judecarea în termen rezonabil a cauzei sau a dreptului la executarea în termen rezonabil a hotărârii judecătorești se stabilește de instanța de judecată în fiecare caz în parte, în funcție de circumstanțele cauzei în cadrul căreia a fost comisă încălcarea, precum și de pretențiile invocate de reclamant, de complexitatea cauzei, de comportamentul reclamantului, de conduita organului de urmărire penală, a instanței de judecată și a autorităților relevante, de durata încălcării și de importanța procesului pentru reclamant.

Totodată, scopul satisfacției echitabile acordate de CtEDO este de a repara prejudiciul cauzat reclamantului ca urmare a evenimentelor contrare CEDO (Scozzari și Giunta vs Italia, 13 iulie 2000, §248-250).

În privința satisfacției echitabile ca formă de reparare a prejudiciului cauzat prin neexecutarea în termen rezonabil a hotărârii judecătorești, în practica sa constantă CtEDO a statuat că, pretențiile cu privire la prejudiciul material trebuie să fie convingătoare și nu speculative, cu riscul aplicării celei mai puține convenabile metode pentru reclamant (hot. Popov nr. 1 vs Moldova, satisfacția echitabilă, 2006, §12). Mărimea prejudiciului moral acordat depinde de seriozitatea violării CEDO și efectul acestei violări asupra reclamantului, dar și de alte circumstanțe (ex. vârsta și sănătatea reclamantului, miza pentru reclamant, etc.

Prin prisma normelor citate supra, Colegiul civil nu poate reține argumentele apelantului Ministerul Justiției cu privire la faptul că prejudiciul moral în sumă de 50.000 lei, este o sumă excesivă și prin natura sa, tinde de a se caracteriza printr-o îmbogățire nejustificată suficient, or, la caz, neexecutarea hotărârii judecătorești durează de la 21 iulie 2016, iar până la data de 13 iulie 2023, Cebotari Sergiu a

achitat doar suma de 11.727,27 lei cu titlu de pensie de întreținere a copilului minor.

De altfel, prin prisma inacțiunilor/acțiunilor ineficiente ale executorului judecătoresc, au fost afectate nu doar interesele creditorului Cebotari Viorica, dar și ale copilului Cebotari Anastasia, or, potrivit art. 3 alin. (1) din Convenția internațională din 20 noiembrie 1989 cu privire la drepturile copilului, în toate deciziile care îi privesc pe copii, interesele superioare ale copilului trebuie să fie luate în considerare cu prioritate, ținîndu-se cont de principiul că ambii părinți, au obligația de educare și întreținere a copilului, reținându-se interesele superioare ale copilului.

Aceiași concluzie derivă și din prevederile art. 18 alin. (1) al Convenției internaționale din 20 noiembrie 1989 cu privire la drepturile copilului, în vigoare pentru Republica Moldova din 25 februarie 1993, care statuează că, statele părți vor depune eforturi pentru asigurarea recunoașterii principiului potrivit căruia ambii părinți au o răspundere comună pentru creșterea și dezvoltarea copilului. Răspunderea pentru creșterea copilului și asigurarea dezvoltării sale le revine în primul rând părinților sau, după caz, reprezentanților săi legali. Aceștia trebuie să se conducă înainte de orice după interesul superior al copilului.

O reglementare similară se regăsește și în art. 27 alin. (2) din Convenție, prin care părinților și oricăror altor persoane care au în grijă un copil le revine în primul rând responsabilitatea de a asigura, în limita posibilităților și a mijloacelor lor financiare, condițiile de viață necesare dezvoltării copilului.

Prin urmare, prin prisma normelor citate supra, Colegiul civil apreciază ca întemeiată soluția instanței de fond cu privire la repararea prejudiciului moral, în cuantumul expus, suma încasată fiind apreciată ca rezonabilă, reprezentând o satisfacție echitabilă a prejudiciului moral cauzat reclamantelor printr-un anumit stres și frustrare, una din care este minoră, or interesele acesteia de a beneficia de pensia de întreținere, fiind efectiv de ordin prioritar și urmează a fi tratate corespunzător în cadrul procedurii de executare.

Cu privire la criticele Ministerului Justeței, despre compensarea cheltuielilor de asistență juridică, instanța de apel menționează că, într-adevăr, conform cu art. 94 alin. (3) Cod de procedură civilă, dacă acțiunea reclamantului a fost admisă parțial, acestuia i se compensează cheltuielile de judecată proporțional părții admise din pretenții, iar pârâtului – proporțional părții respinse din pretențiile reclamantului, iar la examinarea chestiunii cu privire la compensarea cheltuielilor de asistență juridică, instanța urmează ține cont de faptul dacă cheltuielile au fost reale necesare și rezonabile.

Totodată, ținând cont de obiectul prezentului litigiu, Colegiul civil atestă necesitatea angajării unui avocat pentru acordarea asistenței juridice, ceea ce demonstrează că cheltuielile au fost necesare.

În aceeași ordine de idei, deși apelantul remarcă faptul că litigiul în cauză nu a fost unul complex, astfel că implicarea avocatului în proces a fost una neesențială, potrivit practicii CtEDO, serviciile juridice sunt compensate chiar și în lipsa informației cu privire la timpul alocat cauzei (Levința c. Moldovei, 16. 12. 2008, 117).

La caz, instanța de apel reține că, în scopul justificării cheltuielilor de asistență juridică, la materialele cauzei a fost prezentat bonul de plată nr. 14024815 din 03 ianuarie 2023 și nr. 14024816 din 04 ianuarie 2023, potrivit cărora, Cebotari Viorica i-a achitat avocatului Străisteanu Doina-Ioana, suma de 10.650 lei pentru serviciile juridice acordate în prezentul proces (f.d. 164, 165). Totodată, a fost prezentat și Actul de predare-primire a lucrărilor efectuate în baza contractului de asistență juridică nr. 308/23 din 04 ianuarie 2023 (f.d. 166).

Complementar, instanța de apel consideră eronată concluzia apelantului cu privire la faptul că litigiul în cauză nu reprezintă un grad ridicat de complexitate, or, în prezentul litigiu s-a solicitat constatarea încălcării dreptului la executarea în termen rezonabil a hotărârii judecătorești și repararea prejudiciului moral cauzat prin această încălcare fiind unul complex, iar examinarea cauzei s-a petrecut în mai multe ședințe de judecată, ceea ce demonstrează că cheltuielile de asistență juridică dispuse spre compensare de prima instanță, sunt reale, necesare și rezonabile.

Suplimentar, în susținerea concluziei primei instanțe și, respectiv menținerea actului judecătoresc atacat cu apel, Colegiul civil menționează că potrivit prevederilor art. 372 alin. (1) din Codul de procedură civilă, părțile și alți participanți la proces au dreptul să prezinte noi probe dacă au fost în imposibilitatea să o facă la examinarea pricinii în primă instanță.

De asemenea, este necesar de a concretiza, că instanța de apel în esența sa este o continuare a instanței de fond, astfel circumstanțele și probele care nu au putut fi prezentate în prima instanță, dar au o importanță majoră în soluționarea litigiului urmează să fie prezentate în instanța de apel.

Cu toate acestea, pe lingă faptul că argumentele apelanților nu se referă la încălcarea esențială de către prima instanță a unor prevederi legale, Colegiul civil reține că probele existente la materialele dosarului demonstrează veridicitatea pretențiilor admise de către prima instanță.

Distinct de cele indicate, instanța de apel, prin prisma jurisprudenței CEDO și anume cauza Rebait și alții vs France nr. 26561/1995, unde Comisia a menționat că ”... art. 6§1 al Convenției, nu impune motivarea în detaliu a unei decizii prin care o instanță de recurs, întemeindu-se pe dispoziții legale specifice, respinge recursul declarat împotriva sentinței pronunțate de o instanță inferioară, ca fiind lipsit de șanse de succes...”, consideră necesar de a respinge și alte argumente invocate în cererile de apel, mai mult că acestea nu denotă încălcarea esențială sau aplicarea

eronată a normelor de drept material sau de drept procedural, care ar duce la anularea actului judecătoresc atacat cu apel.

Astfel, dat fiind că argumentele apelanților sunt nefondate și combătute integral prin concluziile relatate supra, în speță lipsind temeiuri legale pentru casarea hotărârii contestate, Colegiul conchide că apelurile declarate sunt nefondat și pasibil de a fi respinse.

Cu referire la solicitarea avocatului Rusu Alexandr, în interesele intimatei Cebotari Viorica, privind compensarea cheltuielilor de judecată pentru instanța de apel, Colegiul civil, menționează că, conform art. 94 alin. (1) Cod de procedură civilă, instanța judecătorească obligă partea care a pierdut procesul să plătească, la cererea părții care a avut câștig de cauză cheltuielile de judecată. Dacă acțiunea reclamantului a fost admisă parțial, acestuia i se compensează cheltuielile de judecată proporțional părții admise din pretenții, iar pârâtului – proporțional părții respinse din pretențiile reclamantului, iar conform alin. (3) al aceleiași norme, prevederile alin.(1) și (2) se aplică și la repartizarea între părți a cheltuielilor de judecată în instanță de apel, în instanță de recurs și în cadrul revizuirii.

În context, Colegiul civil remarcă faptul că, potrivit art. 90 lit. i) Cod de procedură civilă, din cheltuielile de judecare a cauzei fac parte cheltuielile de asistență juridică.

Totodată, cheltuielile pentru asistența juridică trebuie să fie necesare, realmente angajate și rezonabile ca mărime, iar pentru dovada lor este necesară prezentarea copiei de pe facturile de strictă evidență, emisă pentru clienți persoane juridice, lista detaliată a actelor/acțiunilor efectuate de avocat și timpul aferent acestora. Rapoartele vor conține o descriere a acțiunilor de asistență juridică întreprins de avocat, precum evidența timpului de lucru aferent.

Pentru determinarea cuantumului compensației acordate, pentru a face o apreciere corectă, instanța de judecată urmează să țină cont de complexitatea cauzei, noutatea și dificultatea întrebărilor juridice ridicate de speță, aportul avocatului la soluționarea cauzei, timpul și munca depusă de avocat, aptitudinile speciale necesare pentru a acorda asistența, în ce măsură munca avocatului în cauza respectivă îi limitează capacitatea de a lucra în alte dosare, rezultatul obținut, restricțiile de timp impuse de client și de circumstanțele cauzei, natura și durata relației dintre avocat și client, experiența, reputația și abilitatea avocatului, justificarea și ponderea mijloacelor de apărare utilizate în cauză, suma despăgubirilor pretinse/obținute în cauză, dar și alți factori, la discreția instanței.

La caz, Colegiul civil consideră irelevantă solicitarea intimatei cu referire la compensarea cheltuielilor de asistență juridică în sumă de 6.700 lei pentru reprezentare în instanța de apel, deoarece, apreciind volumul de muncă depus de avocat, aceasta reprezintă o sumă pe cât exagerată, pe atât și neprobată.

În aceeași ordine de idei, pornind de la jurisprudența Curții Europene a

Drepturilor Omului, instanța de apel reține că, pentru ca costurile și cheltuielile să fie incluse în suma acordată, urmează să se stabilească dacă costurile și cheltuielile au fost necesare, realmente angajate și rezonabile ca mărime (cauza Nilsen & Johnsen vs Norvegia). Cheltuielile pentru asistența juridică trebuie să fie necesare, realmente angajate și rezonabile ca mărime.

Prin prisma practicii CEDO, pentru dovada cheltuielilor suportate, se evidențiază necesitatea prezentării de către partea care pretinde compensarea cheltuielilor, a documentelor justificative de executare a contractului de prestări servicii juridice astfel încât instanța să examineze obiectiv solicitarea părții, raportând la munca nemijlocită exercitată de avocat la examinarea acțiunii și aportul acestuia la examinarea cauzei.

La caz, deși în vederea demonstrării cuantumului cheltuielilor de asistență juridică, reprezentantul intimatei a făcut referire la bonul de plată seria QSG691*428165/A din 13 septembrie 2024, la materialele cauzei nu a fost prezentat un contract de presare servicii juridice pentru care se cere compensarea cheltuielilor, în care să fie descrise expres obligațiile părților și nici un raport al activității reprezentantului în prezentul proces.

Mai mult ca atât, ținând cont de faptul că reprezentarea efectivă a lui Cebotari Viorica de către avocatul Russu Alexandr, s-a limitat la întocmirea referinței, probe noi nu au fost administrate, pe marginea litigiului fiind lucrativă doar o ședință de judecată, Colegiul civil ține să precizeze că o parte în proces nu poate obține rambursarea cheltuielilor de judecată, într-un cuantum mai mare decât realitatea, necesitatea și caracterul rezonabil al acestora, astfel că, în virtutea rolului său diriguitor, instanța de judecată are obligația să excludă încasarea nejustificată a cheltuielilor de judecată.

Astfel, instanța de apel ajunge la concluzia de a respinge pretențiile intimatei privind compensarea cheltuielilor de asistență juridică în instanța de apel.

În conformitate cu prevederile art. art. 385 lit. a), 389-390, 394 Cod de procedură civilă, Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ al Curții de Apel Chișinău,

d e c i d e :

Se resping apelurile declarate de reprezentantul Ministerului Justiției, Pantea Daniel și de către executorul judecătoresc Balan Cornelia.

Se menține hotărârea Judecătoriei Chișinău, sediul Centru, din 04 martie 2024 pronunțată în cauza civilă, la cererea de chemare în judecată înaintată de Cebotari Anastasia și Cebotari Viorica împotriva Ministerului Justiției, intervenient accesoriu executorul judecătoresc Balan Cornelia cu privire la constatarea faptului

încălcării dreptului la executare în termen rezonabil a hotărârii judecătorești, repararea prejudiciului material, moral și încasarea cheltuielilor de judecată.

Decizia este definitivă, dar cu drept de recurs la Curtea Supremă de Justiție în termen de 2 luni, de la data comunicării deciziei integrale, prin intermediul Curții Supreme de Justiție.

Președintele ședinței,
judecător
Pulbere Ruxanda

Judecători
Dulghieru Dorin

Cașcaval Andrei